

*Додаток № 4
до наказу № 50
від 22 квітня 2021 року*

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЯДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Інституту ядерних досліджень
15 квітня 2021 року (протокол № 5)

Введено в дію
за наказом № 50
від 22.04.2021 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність працівників
та здобувачів вищої освіти
в Інституті ядерних досліджень НАН України

Київ 2021

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти в Інституті ядерних досліджень НАН України (далі – Положення) розроблено з урахуванням вимог Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про авторське право і суміжні права”, “Про видавничу справу”; Постанов Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)”, “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів”; Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України; Статуту Інституту ядерних досліджень НАН України та інших нормативно-правових актів.

Положення про академічну доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти (далі – Учасники освітнього процесу) розроблено з метою розвитку вищої освіти та науки в Україні відповідно до національних пріоритетів і світових стандартів шляхом забезпечення та покращення якості вищої освіти та фундаментальних і прикладних наукових досліджень в Інституті ядерних досліджень НАН України (далі - ІЯД НАНУ).

1.2. Положення визначає основні вимоги щодо дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу та наукової (творчої) діяльності ІЯД НАНУ під час навчання, викладання, реалізації досліджень.

1.3. Положення спрямоване на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень учасників освітнього процесу на основі дотримання принципів і норм професійної етичної поведінки, високих стандартів в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності ІЯД НАНУ, запобігаючи порушенням академічної доброчесності.

2. Терміни та визначення

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2. *Академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами

обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

3. Дотримання принципів академічної доброчесності

3.1. Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і включає в себе:

- 1) заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;
- 2) підписання декларацій про академічну доброчесність;
- 3) виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;
- 4) порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

3.2. Дотримання академічної доброчесності працівниками ІЯД НАНУ передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про методи, методики і результати досліджень, джерела використаної та власну освітню і наукову діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

3.3 Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

4. Запобігання порушенням академічної доброчесності

4.1. ІЯД НАНУ вживає заходів для ознайомлення здобувачів вищої освіти із поняттями та вимогами академічної доброчесності шляхом включення відповідного матеріалу до програм навчальних дисциплін, проведення

- окремих лекцій, семінарів, тренінгів, індивідуальних консультацій тощо.
- 4.2. Особи, які набули статус здобувачів освіти, та нові працівники ІЯД НАНУ беруть на себе зобов'язання дотримуватись академічної доброчесності та упродовж двох місяців з моменту зарахування на навчання / прийняття на роботу підписують Декларацію про академічну доброчесність (*Додатки 1, 2*).
 - 4.3. Підписавши Декларацію про академічну доброчесність учасник освітнього процесу підтверджує, що він ознайомлений з цим Положенням.
 - 4.4. Запобігання академічному плагіату у кваліфікаційних роботах, наукових дослідженнях, дисертаціях, публікаціях учасників освітнього процесу полягає у здійсненні технічної перевірки за допомогою спеціалізованих програмних засобів, що використовуються в ІЯД НАНУ, та експертної оцінки щодо відсутності/наявності академічного плагіату.
 - 4.5. Проходження перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти контролюють відповідальні особи, затвержені в структурних підрозділах ІЯД НАНУ.
 - 4.6. Проходження обов'язкової автоматизованої перевірки дисертацій аспірантів / докторантів ІЯД НАНУ відбувається згідно з «Положенням про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти Інституту ядерних досліджень НАН України».
 - 4.7. Проходження обов'язкової автоматизованої перевірки наукових, навчально-методичних праць тощо, які рекомендуються до друку/оприлюднення в мережі Інтернет, відбувається згідно з «Положенням про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти Інституту ядерних досліджень НАН України».
 - 4.8. Проходження автоматизованої перевірки наукових періодичних видань Університету (друкованих та електронних) контролюють головні редактори / відповідальні секретарі видань у відповідності з «Положенням про систему запобігання плагіату в академічних текстах працівників та здобувачів вищої освіти Інституту ядерних досліджень НАН України».
 - 4.9. Заходами з попередження академічної доброчесності є проведення заходів для учасників освітнього процесу щодо дотримання норм законодавства України про авторське право і суміжні права, правил цитування джерел інформації у разі використання оприлюднених ідей, розробок, тверджень, відомостей при підготовці наукової (творчої) продукції, об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ІЯД НАНУ тощо.

5. Порушення вимог академічної доброчесності

5.1. Порушенням академічної доброчесності вважається:

Академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

6. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

- 6.1. Учасники освітнього процесу ІЯД НАНУ несуть відповідальність за порушення академічної доброчесності відповідно до вимог законодавства України.
- 6.2. За порушення академічної доброчесності працівники ІЯД НАНУ можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:
 - попередження;

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- позбавлення можливості здійснювати наукове керівництво аспірантами/наукове консультування докторантів;
- позбавлення можливості викладати дисципліни навчального плану підготовки докторів філософії.

6.3. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти ІЯД НАНУ можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання (проміжного та підсумкового контролю);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої (освітньо-наукової) програми;
- відрахування з ІЯД НАНУ;
- відмова у призначенні академічної стипендії;
- відмова у наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації;
- зняття дисертації з розгляду спеціалізованою вченою радою незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту.

6.4. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю чи під час атестації здійснює викладач/екзаменаційна комісія.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю викладач зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення заступнику директора / директору ІЯД НАНУ.

У разі встановлення екзаменаційною комісією факту порушення академічної доброчесності під час проходження здобувачем вищої освіти атестації складається відповідний протокол із рішенням про оцінку "F".

6.5. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при написанні ним курсових, дисертаційних робіт, наукових та ін. статей здійснює керівник/науковий керівник.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності керівник/науковий керівник зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення директору ІЯД НАНУ.

6.6. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при попередній експертизі дисертації та підготовці висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здійснює керівник структурного підрозділу, де здійснюється попередня експертиза, та рецензенти (експерти).

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності керівник структурного підрозділу та рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у

формі письмової заяви) про зазначений факт порушення наукового керівника/наукового консультанта здобувача та директора ІЯД НАНУ. Така дисертація не рекомендується до захисту, надається негативний висновок.

6.7. Виявлення спеціалізованою вченою радою порушення академічної доброчесності в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня без права її повторного захисту.

6.8. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності працівниками при рекомендації видань до друку здійснюють керівники структурних підрозділів, рецензенти (експерти) різних рівнів, голова та секретар Секції Вченої ради, голова та вчений секретар Вченої ради ІЯД НАНУ.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при рекомендації рукопису до друку на етапі структурного підрозділу рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт керівника структурного підрозділу, на етапі інституту – голову та вченого секретаря Вченої ради ІЯД НАНУ.

6.9. Контроль і відповідальність за дотриманням норм академічної доброчесності авторами публікацій у наукових періодичних виданнях ІЯД НАНУ здійснюють головні редактори, заступники головних редакторів та відповідальні секретарі редакційних колегій видань.

Виявлення порушення академічної доброчесності у поданих публікаціях є підставою для відмови у друку.

7. Комісія з наукової етики

Із метою дотримання академічної доброчесності в ІЯД НАНУ створюються постійно діюча Комісія з наукової етики. Склад та термін роботи комісії затверджується наказом директора.

7.1. Повноваження Комісії з наукової етики:

- розглядати заяви щодо порушення академічної, здійснювати їх аналіз та готувати відповідні висновки;

- залучати до експертизи фахівців із відповідної галузі знань, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;

- готувати пропозиції щодо забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі та науковій діяльності ІЯД НАНУ;

- інші повноваження відповідно до вимог законодавства України та нормативних актів ІЯД НАНУ.

7.2. Організаційною формою роботи комісії є засідання.

7.3. Засідання комісії веде її голова, за його відсутності – заступник. Повноваження щодо ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду на засіданні тощо здійснює секретар.

7.4. На засідання комісії запрошується особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності. Про дату, час і місце проведення засідання особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, попереджається щонайменше за два дні.

7.5. Комісія надає можливість особі, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, ознайомитися з матеріалами щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подати до них

зауваження, надати усні та/або письмові пояснення чи відмовитися від надання будь-яких пояснень.

7.6. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням і вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні.

7.7. За результатом проведеного засідання комісія готує висновок щодо підтвердження чи спростування факту порушення академічної доброчесності. За умови підтвердження факту порушення академічної доброчесності у висновку зазначаються пропозиції щодо вживання відповідних заходів. Особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, ознайомлюється із висновком комісії. Висновок подається директору ІЯД НАНУ для подальшого розгляду і прийняття рішення.

8. Порядок подання апеляції та її розгляд

8.1. У разі незгоди з висновком комісії особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності.

8.2. Апеляція подається особою, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, у триденний термін після дати отримання висновку комісії для ознайомлення.

8.3. Для розгляду апеляції створюється Апеляційна комісія, склад і термін роботи якої затверджується наказом директора. Рішення Апеляційної комісії щодо розгляду апеляційної заяви є остаточним і оскарженню не підлягає.

8.4. В апеляції учасник освітнього процесу зазначає:

- персональну інформацію заявника (ПІБ, контактний телефон, електронна адреса, назва структурного підрозділу, посада/група, спеціальність, курс) та викладає суть питання;
- рішення, що оскаржується;
- пояснення того, в чому полягає неправомірність рішення та обґрунтування заперечень;
- опис матеріалів та документів, які додаються за потреби.

8.5. Апеляція розглядається протягом місяця з дня її надходження.

8.6. За результатами розгляду апеляції особи, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, формується відповідний висновок.

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
працівника Інституту ядерних досліджень НАН України**

Я, що нижче підписався(лась), як член академічної спільноти ІЯД НАН
України,

ЗАЯВЛЯЮ, що буду здійснювати власну, наукову, освітню, творчу діяльність, дотримуючись найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись законодавством України, етичними вимогами до професійної та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти ІЯД НАН України.
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність моєї роботи і завдає шкоди колегам та репутації ІЯД НАН України.
- Запобігати та протидіяти проявам порушення академічної доброчесності представниками наукової спільноти.
- Не надавати неправомірну допомогу у професійній та науковій діяльності.
- Використовувати лише достовірні джерела інформації, не вдаватися до фальсифікації чи фабрикування даних.
- Не займатися плагіатом (у т.ч., не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Не користуватися неправомірною вигодою, не вимагати і не брати хабарів.

УСВІДОМЛЮЮ,

що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою ІЯД НАН України згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

ПІБ (повністю)	
підрозділ	
підрозділ	
Посада	
Науковий ступінь	
Вчене звання	

Дата _____

Підпис _____

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
аспіранта, докторанта
Інституту ядерних досліджень НАН України**

Я, _____,

ПІБ (повністю)

як член академічної спільноти ІЯД НАН України, підписуючи цей документ,

ЗАЯВЛЯЮ, що буду здійснювати власну наукову, освітню, творчу діяльність, дотримуючись найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись загальнолюдськими нормами людяності й моралі, нормами законодавства України, етичними вимогами до професійної, освітньої та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти ІЯД НАН України.
- Не брати участь у діяльності, яка пов'язана з нечесністю (не підроблювати та не використовувати підроблених документів, що стосуються навчання; не списувати та не використовувати шпаргалки чи інші підказки під час форм контролю).
- Не займатися плагіатом (не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність мого навчання.
- Не пропонувати та не надавати членам академічної спільноти ІЯД НАН України неправомірну вигоду.

УСВІДОМЛЮЮ, що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою ІЯД НАН України згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

Курс / рік навчання: _____

Спеціальність _____

Дата _____

Підпис _____